

Jézus, a tanítványok és a sokaság

Időpont: 1965. augusztus 1. Szentháromság ünnepe után 7. vasárnap

Helyszín: Győr - Öregtemplom

Alapige: Márk 8,1-9

Énekek: 4, 15.

Azokban a napokban, mivelhogy fölötté nagy volt a sokaság, és nem volt mit enniök, magához szólította Jézus az ő tanítványait, és monda nékik:

Szánakozom e sokaságon, mert immár harmad napja hogy velem vannak, és nincs mit enniök;

És ha éhen bocsátom haza őket, kidőlnek az úton; mert némelyek ő közülök messzünnen jöttek.

Az ő tanítványai pedig felelének néki: Honnan elégíthetné meg ezeket valaki kenyérrel itt e pusztában?

És megkérde őket: Hány kenyereket van? Azok pedig mondának: Hét.

Akkor megparancsolá a sokaságnak, hogy telepedjenek le a földre. És vevén a hét kenyeret, és hálákat adván, megszégé, és adá az ő tanítványainak, hogy eléjök tegyék. És a sokaság elé tévék.

Volt egy kevés haluk is. És hálákat adván monda, hogy tegyék eléjök azokat is.

Evének azért, és megelégedének; és fölszedék a maradék darabokat, hét kosárral.

Valának pedig akik ettek mintegy négyezeren; és elbocsátá őket.

Az imént felolvasott, az egyház által a mai napra kirendelt szentleckét ezen a néven ismerjük: a kenyércsoda. Ez a kenyércsodák közül az egyik. Jézusnak nem ez volt az egyetlen kenyércsodája. Ha más nem volna megörökítve az Igében, mint az, hogy ez a történet annyiszor ismétlődik, hogy az éhes népnek kenyeret ad Jézus, ez maga evangélium volna és ezért is hálát kellene adnunk Istennek. Ha Isten nem egyszer csinálja meg ezt a csodát, hanem sokszor, akkor bizonyos, hogy szívében az a szájalom van mindig, mint amikor a négyezer főnyi tömeg ott ült előtte és hallgatta az Igét.

Ennek a csodának magyarázatánál nem szabad a kenyérkérdésnél pusztán arra a kenyérre gondolni, melyet eledelként fogyasztunk. Luther megtanított arra, hogy mikor a mindennapi kenyérért imádkozunk Jézus tanítása szerint, az Ige nem csupán a lisztből készült kenyeret érti a kenyér szó alatt, hanem mindazt, ami az emberi élet fenntartásához szükséges.

Három tényező működik közre ebben a történetben: Jézus, a tanítványok és a sokaság. Szűkítsük le mondanivalónkat erre a három tényezőre. Ez is elég ahhoz, hogy a történetből sok mindent megtanuljunk.

Jézus

Az első tényező. Jó megtanulnunk, hogy Ő az első és minden más csak utána jöhet. Nemcsak a lelki kérdésekben, a bűn és a kegyelem, a megszentelődés kérdésében, hanem a mindennapi kenyérünk kérdésében is Ő az első és nem az ember, aki felszántja a földet, vet és munkálkodik, hogy esős időben is betakaríthassa a magot, hogy legyen eledele minden embernek. Jézus az első a kenyér-kérdésben is. Világos a történetből, hogy az egész csoda Jézusból indul ki.

A csoda nem úgy kezdődik, hogy egy ember megéhezik. Nem lehetne ezen sem csodálkozni, hiszen 3 napja vannak együtt és a legerősebb test is megéhezik ennyi idő alatt. Nem lehetne csodálkozni azon sem, ha még egy nagyon éhes és lelkiismeret-fájdalmos lélek is leemelné válláról a tarisznyát, megkeresné benne az ennivalót és szép csendesen, hogy a többi ne

zavarja, kezdene eszegetni. De nem így kezdődik a csoda. A négyezer főnyi sokaságban egy ember sem akadt, aki elkezdett volna enni, mert hogy a hosszú istentisztelet miatt elkezdett korogni a gyomra és enni kívánt, hiszen a test is kívánja a magáét. De még csak úgy sem kezdődik a csoda, hogy a hallgatóság közül valaki közbeszól: Uram, múlik az idő, éhesek vagyunk, tarts egy kis szünetet, hogy elverhessük éhségünket! Ki vehetné zokon ezt? A tanítványoktól sem ered a csoda. Ha a tanítványoktól eredne, ők is csak önző módon személyes kérdésnek érezték volna az éhséget, de nem a sokaság kérdésének. Jézus maga kezdeményez.

Szeretném, ha valamit megéreznének abból, hogy itt nemcsak arról van szó, hogy valaki kezdeményezi a kérdést, hanem arról van szó, hogy Jézus az első kezdeményező. Mikor az ember Isten Igéjét hirdeti, akkor mindenről elfeledkezik, néha még az időről is. Talán szabad annyit mondani az igehirdetőnek – bocsássatok meg nekem -, hogy amikor Isten Igéjét hirdetem én is elfelejtkeztem az időről, de azért még három napig nem tartottalak itt benneteket. Nagy dolog az, hogy Jézus igehirdetés közben veszi észre a nép éhségét. Nagy dolog az, hogy a kenyérkérdés megoldását nem az ember, nem a tömeg kezdeményezi, hanem Jézus! Igaz, hogy a szeretet mindig kezdeményező szeretet Jézus életében. A mi életünkben mindig csak viszonzó szeretet. Jézus előbb szeretett minket, mint mi szerettük volna. Igaz, hogy azt tanította, hogy a kenyeret nekünk kérnünk kell, szívünkre helyezte a mindennapi kenyérért való könyörgést, de a hegyibeszédben megmondotta, hogy nemcsak azok kapják meg, akik kérik, hanem azok is, akik nem kérik, akik nem is gondolnak arra, hogy a kenyér adója a mi Urunk. Máté 5,45-ben mondja Jézus Istenről: „...*felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak*”. Mikor Jézus e földi életében az emberiség megélhetéséről, mindennapi kenyéréről ezt a gondviselést minden vonatkozásban élte, akkor nem tett különbséget jó és gonosz, Isten és az Ördög gyermekei között. Nem válogat a barázdában, hogy az istentelen ember földje ne kapjon esőt, éltető napsugarat, csak az istenfélő ember földje. Ő mindenkinek egyformán ad. Ő a kezdeményező a kenyérkérdésben, pedig nem kötelessége, hogy gondoskodjék az ember földi kenyéréről. Ha az Ige azt írta elő, hogy Jézusnak kötelessége a kenyérről való gondoskodás, akkor is csak azt mondhatjuk, hogy mi már rég eljátszottuk azt a jogunkat, hogy kenyeret érdemeljünk, mert büntetésnél és éhségnél egyebet nem érdeklünk. Jézust tehát nem a kötelesség vezérli ebben a munkában, hanem a szíve.

Mikor a szükséavú Márk leírja a négyezer ember megvendéglésének történetét, akkor nem azzal indokolja, hogy a sokaság éhes, hogy a prédikáció sokáig tartott, hanem azzal, hogy Jézus „szánakozik a sokaságon”. Neki nemcsak hatalma van, hanem szíve is, azért szánakozik a sokaságon. Alkalmazásul csak ennyit: Mikor leülsz a megterített asztal mellé, mikor megszedsz a kenyeret és élsz mindazzal, amire szüksége van naponta az életednek, gondolsz-e arra, hogy mindebben Jézus a kezdeményező? Ha ezen a világon minden ember a legkiválóbb szakmunkás lenne foglalkozásában és mindenütt a világon úgy sütné a nap, úgy járna a szél és úgy esne az eső, ahogyan azt az aratás kívánja, akkor sem ezért volna kenyér és nem azért, mert az ember mindent megtett annak érdekében, hanem kizárólag azért, mert Jézus szánakozik a népen. Az Ige mondja: „*Hiába néktek korán felkelnetek, későn feküdnötök, fáradsággal szerzett kenyeret ennetek! Szerelmesének álmában ad eleget*” (127. Zsoltár 2. vers). Mi kegyelem-kenyeret eszünk mindennap. Sajnos, nem mindenki tudja ezt, sőt, sokszor elfelejtkeznek erről a magukat hívőnek mondó emberek is.

A tanítványok

A második tényező. Jézus a megsokasítást is önmaga végzi, nem a tanítványokkal együtt. Nemcsak azért, mert a tanítványok amúgyis képtelenek volnának erre a segítségre, de azért is, mert Ő egymagában a csodatevő. Nem ez az egyetlen csoda a Bibliában, amelyben kitűnik, hogy Jézus legtöbbször az ember felhasználásával végzi a csodát. Magához szólítja a tanítványokat és felveti a kérdést – melyet Ő magában már rég megoldott -, mert felelősséget

akar ébresztetni bennük a sokaságra. Pedig már megtanulhatták volna, hogy nem így kell imádkozni: az „én” mindennapi kenyeremet add meg ma, hanem a „mi” mindennapi kenyerünket kell kérnünk. Jézus ki akarja gyógyítani őket az „én” kenyerem gondolatából és fel akarja ébresztetni bennük a „mi” kenyerünk gondolatát. A mi kenyerünket akarja odaadni a sokaságnak, s nem a felesleget akarja odaadni a szűkölködőnek, hanem azt amire a tanítványoknak is szüksége van. Aki engedelmeskedik és adakozó készségét nem a saját készleteihez méri, hanem a másik ember szükségéhez, az mindig megtapasztalja azt a csodát, hogy minél többet adunk, annál többünk van s minél többfelé osztjuk, annál több marad nekünk. Az egyszeregy megcsúfolja az ember hite és az arra felelő isteni kegyelem. Minél jobban engedelmeskedünk, annál nagyobb a hálaadás szívünkben.

Az éhes sokaság

A harmadik tényező a történetben. A Szentlélek nem tartotta szükségesnek megörökíteni azt a tényt, hogy a sokaság tudatában volt-e annak, milyen kevés áll rendelkezésére Jézusnak, hogy a kevés kenyér és hal még a kis tanítványi kör kínzó éhségének elfeledtetésére is kevés. Az sem világos a történet leírásában, hogy az emberek hisznek-e Jézus hatalmában, segítőkészségében, de az világos, hogy szavának engedelmeskednek. Mikor Jézus leülteti őket, leülnek s amit kapnak, azt hálaadással fogadják. Nem kis dolog, hogy megelégszenek a kenyérrel és hallal. Nem jut eszükbe, hogy akinek hatalma van a kenyeret és halat megsokasítani, annak hatalma van mást is adni, nemcsak ilyen hétköznapi eledelt. Finomabb falatokat is adhatott volna, a gyomrot jobban csiklandozó falatokat. Ők megelégednek a kenyérrel és hallal. Jegyezd jól meg: Amim van, az bővel elég neked is, meg nekem is. Nem arról van szó, hogy amid van neked, az bőven is elég, hanem arról van szó, hogy amid van, az bőven elég neked és a másinak is, sőt, maradékot szednek fel kosárszámra! Amim van, az Jézus gondoskodó szeretetének és bűnbocsátó kegyelmének a jele.

Valahányszor ez a történet elénk kerül, mindannyiszor kell, hogy eszünkbe jusson az, hogy az evangélikus igehirdetés lényege: a bűn és kegyelem kérdése hol van ebben a történetben? Arról még lehetne beszélni, hogy a csodában az isteni kegyelem benne van, de hol van benne az emberi bűn ítélete? A bűn ítélete talán csak arra szorítkozik, hogy a tanítványok tudatlanságukban arra gondolnak, hogy ez a készlet nem elég ennyi népnek? Nem! Nem szabad ezt az igehirdetést befejezni anélkül, hogy ezt az ítéletet ne hirdessem. Jézus nélkül nem lehet megoldani a kenyér-kérdést. Verítekezhetsz éjjel és nappal, mint az ótestamentum írója mondotta (127. zsoltár 2. vers), e világon azért van kenyér-kérdés, mert az ember úgy akarja ezt a kérdést megoldani, hogy a fő tényezőt mindig figyelmen kívül hagyja. Jézus nélkül pedig nem lehet a kérdést megoldani.

A másik dolog: nem szabad és nem lehet a kenyérkérdést önző módon csak a magam számára megoldani. A felebarátom nélkül nem oldható meg ez a kérdés. Az éhes embert Isten odaülteti asztalunkhoz. Lehet, hogy mi meg úgy bánunk vele, mint a példázatbeli gazdag bánt Lázárral, aki éhezett s míg a gazdag dőzsölt megrakott asztaláról, Lázár a kapujában éhezett. Nem mondhatjuk józan számítással: ami nekem van, az éppen csak nekem elég, vagy talán nekem is kevés. A felebarátom kenyérkérdése nélkül nem oldható meg a magam kenyérkérdése sem. A kettőt összekapcsolja elválaszthatatlanul Jézus.

A másik ítélete ennek a történetnek, hogy megelégedett csak az az ember lehet, aki Jézus kezéből veszi a mindennapi kenyeret. Nem az a megelégedett, aki jóllakott, akinek kosárszámra van maradékja is. Megtapasztalhattuk már, hogy a megelégedettség kérdése független attól, hogy kamránkban mennyi az ennivaló. Megelégedett emberek csak ott vannak, ahol Jézus adja és az ember az Ő kezéből veszi a kenyeret.

Ebben az esztendőben Isten jónak látta későbbre halasztani az aratást. Ő tudja, miért. Nincs jogunk ebbe a kérdésbe beleszólni, megbírálni, mert azt sem érdemljük, hogy kikeljen az elvetett mag. Nem érdemljük, hogy aratás legyen. Nem érdemljük meg a mindennapi kenyeret.

Ez a történet emlékeztet arra: Ember! Vidd minden nyomorúságot Jézus elé, engedelmeskedj neki és meglátod, nemcsak elég lesz, amit kapsz, hanem bőven elég! A bővölködés nem attól a mennyiségtől függ, ami rendelkezésünkre áll, hanem attól a lelkiségtől, mellyel mi Isten kezéből vesszük a mindennapi kenyeret.

Ámen.

Imádkozzunk:

Hálát adunk azért, hogy a kenyérsoda nem egyetlen csoda volt, hanem ismétlődő csoda. Köszönjük, hogy ennek nemcsak azok lehettek részesei, akik Veled együtt éltek és nyomorúságukat láttad. Köszönjük, hogy e kenyérsoda esztendőről esztendőre megismétlődik és mindazok, aki éheznek és nélkülöznek, magukon érezhetik szánakozó tekintetedet és szánakozó szívedet. Köszönjük mindazt, amit kegyelemből nekünk is adtál, a mindennapi megterített asztalt és azt is, hogy megterítetted a magyar föld asztalát is. Köszönjük a learatott kalászt, minden zsákba tett búzát és minden új kenyeret.

Köszönjük, hogy nemcsak a testünkről viselsz gondot, hanem a Lélek kenyerét, az Igét is adod, azt is, amit most adtál. Add, hogy legyen elég ez egészen addig, amíg majd Veled együtt egy asztalról ehetjük az örökélet kenyerét.

Ámen.

Oltári ima:

Örökkévaló Isten, szerető mennyei Atyánk! Tőled jön az adomány és ajándék és minden, ami Tőled jön, az tökéletes adomány és tökéletes ajándék. Köszönjük, hogy Te ebben a munkában embereket, minket is fel akarsz használni. Áldunk, hogy adhatunk, hogy szívünket erre biztatod. Áldd meg mindazt, amit jó szívvel és hálás lélekkel adunk s letesszük a Te oltárodra. Kérünk használd fel egyházad javára, az emberi lelkek üdvösségére és Neked legyen belőle dicsőség.

Kérünk segíts, hogy ne csak pénzünket, szívünket is odaadjuk Neked s irántad hálával megtelt szívből fakadjon szeretet, békesség, áldás mindenki számára.

Könyörgünk a szenvedőkért, a betegekért, a temető útján járókért, az örvendezők öröméért is, hogy Te szenteld meg örömeiket. Áldd meg Igédet, hogy annak erejével tudjunk járni addig, amíg egyszer vége lesz a földi istentiszteletnek, el fog némulni az igehirdető ajka, de a szív a mennyei karban is tovább dicsér Téged és mondja ajkunk:

Mi Atyánk aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved,
jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,
és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek,
és ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól,
mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké.
Ámen.